

॥ ઓં શ્રીપરમાત્મને નમઃ ॥

॥ અથ ચતુર્થોઽધ્યાયઃ ॥

॥ જ્ઞાન યોગઃ ॥

શ્રીભગવાનુવાચ

ઈમં વિવસ્વતે યોગં પ્રોક્તવાનહમવ્યયમ્ ।

વિવસ્વાન્મનવે પ્રાહ મનુરિક્ષ્વાકવેઽબ્રવીત્ ॥ ૪-૧॥

એવં પરમ્પરાપ્રાપ્તમ્ ઈમં રાજર્ષયો વિદુઃ ।

સ કાલેનેહ મહતા યોગો નષ્ટઃ પરન્તપ ॥ ૪-૨॥

સ એવાયં મયા તેઽધ યોગઃ પ્રોક્તઃ પુરાતનઃ ।

ભક્તોઽસિ મે સખા ચેતિ રહસ્યં હ્યેતદ્દુત્તમમ્ ॥ ૪-૩॥

અર્જુન ઉવાચ

અપરં ભવતો જન્મ પરં જન્મ વિવસ્વતઃ ।

કથમેતદ્વિજનીયાં ત્વમાદૌ પ્રોક્તવાનિતિ ॥ ૪-૪॥

શ્રીભગવાનુવાચ

બહૂનિ મે વ્યતીતાનિ જન્માનિ તવ ચાર્જુન ।

તાન્યહં વેદ સર્વાણિ ન ત્વં વેત્થ પરન્તપ ॥ ૪-૫॥

અજોઽપિ સન્નવ્યયાત્મા ભૂતાનામીશ્વરોઽપિ સન્ ।

પ્રકૃતિં સ્વામધિષ્ઠાય સમ્ભવામ્યાત્મમાયયા ॥ ૪-૬॥

યદા યદા હિ ધર્મસ્ય ગ્લાનિર્ભવતિ ભારત ।
અભ્યુત્થાનમધર્મસ્ય તદાઽઽત્માનં સૃજામ્યહમ્ ॥ ૪-૭॥

પરિત્રાણાય સાધૂનાં વિનાશાય ચ દુષ્કૃતામ્ ।
ધર્મસંસ્થાપનાર્થાય સમ્ભવામિ યુગે યુગે ॥ ૪-૮॥

જન્મ કર્મ ચ મે દિવ્યમ્ એવં યો વેત્તિ તત્ત્વતઃ ।
ત્યક્ત્વા દેહં પુનર્જન્મ નૈતિ મામેતિ સોઽર્જુન ॥ ૪-૯॥

વીતરાગભયક્રોધાઃ મન્મયા મામુપાશ્રિતાઃ ।
બહવો જ્ઞાનતપસા પૂતા મદ્ભાવમાગતાઃ ॥ ૪-૧૦॥

યે યથા માં પ્રપદ્યન્તે તાંસ્તથૈવ ભજામ્યહમ્ ।
મમ વર્ત્માનુવર્તન્તે મનુષ્યાઃ પાર્થ સર્વશઃ ॥ ૪-૧૧॥

કાઙ્ક્ષન્તઃ કર્મણાં સિદ્ધિં યજન્ત ઈહ દેવતાઃ ।
ક્ષિપ્રં હિ માનુષે લોકે સિદ્ધિર્ભવતિ કર્મજા ॥ ૪-૧૨॥

ચાતુર્વર્ણ્ય મયા સૃષ્ટં ગુણકર્મવિભાગશઃ ।
તસ્ય કર્તારમપિ માં વિદ્ધ્યકર્તારમવ્યયમ્ ॥ ૪-૧૩॥

ન માં કર્માણિ લિપ્યન્તિ ન મે કર્મફલે સ્પૃહા ।
ઈતિ માં ચોઽભિજાનાતિ કર્મભિર્ન સ બધ્યતે ॥ ૪-૧૪॥

એવં જ્ઞાત્વા કૃતં કર્મ પૂર્વૈરપિ મુમુક્ષુભિઃ ।
કુરુ કર્મૈવ તસ્માત્ત્વં પૂર્વૈઃ પૂર્વતરં કૃતમ્ ॥ ૪-૧૫॥

કિં કર્મ કિમકર્મેતિ કવયોઽપ્યત્ર મોહિતાઃ ।
તત્તે કર્મ પ્રવક્ષ્યામિ યજ્ઞાત્વા મોક્ષ્યસેઽશુભાત્ ॥ ૪-૧૬॥

કર્મણો હપિ બોદ્ધવ્યં બોદ્ધવ્યં ચ વિકર્મણઃ ।
અકર્મણશ્ચ બોદ્ધવ્યં ગહના કર્મણો ગતિઃ ॥ ૪-૧૭॥

કર્મણ્યકર્મ ચઃ પશ્યેત્ અકર્મણિ ચ કર્મ ચઃ ।
સ બુદ્ધિમાન્મનુષ્યેષુ સ યુક્તઃ કૃત્સ્નકર્મકૃત્ ॥ ૪-૧૮॥

યસ્ય સર્વે સમારમ્ભાઃ કામસંકલ્પવર્જિતાઃ ।
જ્ઞાનાગ્નિદગ્ધકર્મણાં તમાહુઃ પાણ્ડિતં બુધાઃ ॥ ૪-૧૯॥

ત્યક્ત્વા કર્મફલાસક્તં નિત્યતૃપ્તો નિરાશ્રયઃ ।
કર્મણ્યભિપ્રવૃત્તોઽપિ નૈવ કિંચિત્કરોતિ સઃ ॥ ૪-૨૦॥

નિરાશીર્યતચિત્તાત્મા ત્યક્તસર્વપરિગ્રહઃ ।
શારીરં કેવલં કર્મ કુર્વન્નાઽપ્નોતિ કિલ્બિષમ્ ॥ ૪-૨૧॥

યદૃચ્છાલાભસન્તુષ્ટઃ દ્વન્દ્વાતીતો વિમત્સરઃ ।
સમઃ સિદ્ધાવસિદ્ધૌ ચ કૃત્વાઽપિ ન નિબધ્યતે ॥ ૪-૨૨॥

ગતસંજ્ઞસ્ય મુક્તસ્ય જ્ઞાનાવસ્થિતચેતસઃ ।
યજ્ઞાયાઽચરતઃ કર્મ સમગ્રં પ્રવિલીયતે ॥ ૪-૨૩॥

બ્રહ્માર્પણં બ્રહ્મ હવિઃ બ્રહ્માગ્નૌ બ્રહ્મણા હુતમ્ ।
બ્રહ્મૈવ તેન ગન્તવ્યં બ્રહ્મ કર્મ સમાધિના ॥ ૪-૨૪॥

દૈવમેવાપરે યજ્ઞં યોગિનઃ પર્યુપાસતે ।
બ્રહ્માગ્નાવપરે યજ્ઞં યજ્ઞેનૈવોપજુહતિ ॥ ૪-૨૫॥

શ્રોત્રાદીનીન્દ્રિયાણ્યન્યે સંયમાગ્નિષુ જુહતિ ।
શબ્દાદીન્વિષયાન્યે ઈન્દ્રિયાગ્નિષુ જુહતિ ॥ ૪-૨૬॥

સર્વાણીન્દ્રિયકર્માણિ પ્રાણકર્માણિ ચાપરે ।
આત્મસંયમયોગાગ્નૌ જુહતિ જ્ઞાનદીપિતે ॥ ૪-૨૭॥

દ્રવ્યચજ્ઞાસ્તપોચજ્ઞાઃ યોગચજ્ઞાસ્તથાપરે ।
સ્વાધ્યાયજ્ઞાનચજ્ઞાશ્ચ યતયઃ સંશિતવ્રતાઃ ॥ ૪-૨૮॥

અપાને જુહતિ પ્રાણં પ્રાણેઽપાનં તથાપરે ।
પ્રાણાપાનગતી રુદ્ધ્વા પ્રાણાયામપરાયણાઃ ॥ ૪-૨૯॥

અપરે નિયતાહારાઃ પ્રાણાન્પ્રાણેષુ જુહતિ ।
સર્વેઽપ્યેતે યજ્ઞવિદઃ યજ્ઞક્ષપિતકલ્મષાઃ ॥ ૪-૩૦॥

યજ્ઞશિષ્ટામૃતભુજઃ યાન્તિ બ્રહ્મ સનાતનમ્ ।
નાયં લોકોઽસ્ત્યયજ્ઞસ્ય કુતોઽન્યઃ કુરુસત્તમ ॥ ૪-૩૧॥

એવં બહુવિધા યજ્ઞાઃ વિતતા બ્રહ્મણો મુખે ।
કર્મજાન્વિદ્ધિ તાન્સર્વાન્ એવં જ્ઞાત્વા વિમોક્ષ્યસે ॥ ૪-૩૨॥

શ્રેયાન્દ્રવ્યમયાધજ્ઞાત્ જ્ઞાનચજ્ઞઃ પરન્તપ ।
સર્વ કર્માખિલં પાર્થ જ્ઞાને પરિસમાપ્યતે ॥ ૪-૩૩॥

તદ્વિદ્ધિ પ્રણિપાતેન પરિપ્રશ્નેન સેવયા ।
ઉપદેક્ષ્યન્તિ તે જ્ઞાનં જ્ઞાનિનસ્તત્ત્વદર્શિનઃ ॥ ૪-૩૪॥

યજ્ઞાત્વા ન પુનર્મોહમ્ એવં યાસ્યસિ પાણ્ડવ ।
યેન ભૂતાન્યશેષેણ દ્રક્ષ્યસ્યાત્મન્યથો મયિ ॥ ૪-૩૫॥

અપિ ચેદસિ પાપેભ્યઃ સર્વેભ્યઃ પાપકૃત્તમઃ ।
સર્વં જ્ઞાનપ્લવેનૈવ વૃજિનં સન્તરિષ્યસિ ॥ ૪-૩૬॥

યથૈધાંસિ સમિદ્ધોઽગ્નિઃ ભસ્મસાત્કુરુતેઽર્જુન ।
જ્ઞાનાગ્નિઃ સર્વકર્માણિ ભસ્મસાત્કુરુતે તથા ॥ ૪-૩૭॥

ન હિ જ્ઞાનેન સદૃશં પવિત્રમિદં વિધતે ।
તત્સ્વયં યોગસંસિદ્ધઃ કાલેનાઽત્મનિ વિન્દતિ ॥ ૪-૩૮॥

શ્રદ્ધાવાન્ લભતે જ્ઞાનં તત્પરઃ સંયતેન્દ્રિયઃ ।
જ્ઞાનં લબ્ધ્વા પરાં શાન્તિમ્ અચિરેણાધિગચ્છતિ ॥ ૪-૩૯॥

અજ્ઞાશ્ચાશ્રદ્ધાનશ્ચ સંશયાત્મા વિનશ્યતિ ।
નાયં લોકોઽસ્તિ ન પરઃ ન સુખં સંશયાત્મનઃ ॥ ૪-૪૦॥

યોગસન્ન્યસ્તકર્માણં જ્ઞાનસન્નિવ્રતસંશયમ્ ।
આત્મવન્તં ન કર્માણિ નિબધ્નન્તિ ધનઞ્ચ ॥ ૪-૪૧॥

તસ્માદ્જ્ઞાનસમ્ભૂતં હૃત્સ્થં જ્ઞાનાસિનાત્મનઃ ।
છિત્ત્વૈનં સંશયં યોગમ્ આતિષ્ઠોત્તિષ્ઠ ભારત ॥ ૪-૪૨॥

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસુ ઉપનિષત્સુ બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે
શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે જ્ઞાનયોગો નામ ચતુર્થોઽધ્યાયઃ ॥ ૪॥

With Blessings from:

Sri. Sri. Sugunendra Theertha Swamiji, Puthige Mutt, Udupi, India

Sri Krishna Vrundavana, NJ, USA

<http://krishnavrunda.org/>